

Archeo-rapport 186

Het archeologisch vooronderzoek aan de Groeningenlei 37 te Kontich

Michiel Steenhoudt & Maarten Smeets

Kessel-Lo, 2013
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport 186

**Het archeologisch vooronderzoek aan de Groeningenlei 37
te Kontich**

Michiel Steenhoudt & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2013
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 186

Het archeologisch vooronderzoek aan de Groeningenlei 37 te Kontich

Opdrachtgever: Lidl Belgium

Projectleiding: Maarten Smeets

Leidinggevend archeoloog: Michiel Steenhoudt

Auteurs: Michiel Steenhoudt
Maarten Smeets

Foto's en tekeningen: Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2013/12.825/50

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2013, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Administratieve gegevens

Opdrachtgever	Lidl Belgium Guldensporenpark 90 Gebouw J 9820 Merelbeke
Uitvoerder	Studiebureau Archeologie bvba
Vergunningshouder	Michiel Steenhoudt
Beheer en plaats opgravingsgegevens	Deze gegevens werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Beheer en plaats vondsten en stalen	De vondsten en stalen werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Projectcode	2013/434
Vindplaatsnaam	Kontich-Groeningenlei
Locatie	Antwerpen, Kontich, Groeningenlei 37
Kadasternummers	Afdeling: 1, Sectie: B, perceelsnummer: 331W
Lambertcoördinaat 1 (9010)	X: 154734,834 Y: 203047,241 Z: 20,159
Lambertcoördinaat 2 (9020)	X: 154740,240 Y: 203049,317 Z: 20,130
Lambertcoördinaat 3 (9030)	X: 154757,079 Y: 203074,283 Z: 20,209
Lambertcoördinaat 4 (9040)	X: 154750,361 Y: 203080,358 Z: 20,143
Kadasterplan	Zie fig. 1.2
Topografisch plan	Zie fig. 1.1
Begindatum	17/10/2013
Einddatum	17/10/2013

Onderzoeksopdracht

Verwijzing Bijzondere voorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Kontich, Groeningenlei 37, uitbreiding Lidl
Archeologische verwachtingen	Het projectgebied grenst aan een archeologische nederzettingssite uit de midden-ijzertijd en de Romeinse periode (grachten, paalkuilen en waterputten), de meeste paalkuilen konden geregistreerd worden op de hogere delen van het terrein. Deze lokale verhevenheid strekt zich uit in de richting van de terreinen van Lidl. In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied zijn nog diverse vindplaatsen gekend uit de metaaltijden en middeleeuwen
Wetenschappelijke vraagstellingen	Zijn er sporen aanwezig? Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren de sporen tot één of meerdere

	<p>periodes?</p> <p>Is de site duidelijke afgebakend op het terrein, loopt ze nog voort op de aanpalende gronden? Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw? Is er een microreliëf?</p> <p>Welke verstorende factoren, zoals erosie, verspoeling en bodemvorming hebben een rol gespeeld bij de afwezigheid of onzichtbaarheid van grondsporen en in bewaringstoestand van archeologische sporen en resten?</p> <p>Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?</p> <p>Op welke punten zijn de gehanteerde methoden en technieken (in-)effectief gebleken om de onderzoeksvragen te beantwoorden?</p> <p>Kan er geopteerd worden voor behoud <i>in situ</i>, zo ja dienen de plannen hiervoor aangepast?</p>
Aard van de bedreiging	<p>Lidl Belgium wenst haar huidige vestiging aan de Groeningenlei uit te breiden met een oppervlakte van ca. 1626 m². Op het plangebied staan 1 woning en enkele bijgebouwen, de rest van het perceel is in gebruik als tuin</p>
Randvoorwaarden	<p>Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Kontich, Groeningenlei 37, uitbreiding Lidl</p>

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project	p. 3
1.1 Inleiding	p. 3
1.2 Beschrijving van de vindplaats	p. 3
1.3 Fysiografie	p. 5
1.3.1 Lokale topografie en hydrografie	p. 5
1.3.2 Geologische opbouw	p. 6
1.3.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen	p. 6
1.4 Archeologische voorkennis	p. 7
1.5 Onderzoeksopdracht	p. 9
Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie	p. 11
Hoofdstuk 3 Resultaten van het sporenbestand	p. 13
3.1 Stratigrafie en profielen	p. 13
3.2 Overzichtsplattegronden	p. 15
3.3 Bespreking van de sporen	p. 15
3.4 Bespreking van de vondsten	p. 19
Hoofdstuk 4 Besluit	p. 21
Bibliografie	p. 23
Bijlagen	p. 25
Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 27
Bijlage 2: Vondsteninventaris	p. 29
Bijlage 3: Fotoinventaris	p. 31
Bijlage 4: Coupetekeningen	p. 33
Bijlage 5: Profielbeschrijving	p. 35
Bijlage 6: Harris matrix	p. 37

Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project

1.1 Inleiding

Naar aanleiding van de uitbreidingsplannen van Lidl Belgium aan het filiaal te Kontich, gelegen langs de Groeningelei, werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven opgelegd (2013-434).

Het onderzoek werd door Lidl Belgium aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd en het terreinwerk werd uitgevoerd op 17 oktober 2013.

1.2 Beschrijving van de vindplaats

Het projectgebied beslaat ca. 1626 m² en is gelegen aan de Groeningelei 37 (fig. 1.1 en fig. 1.2). Binnen de archeoregio's (fig. 1.3) is het projectgebied gesitueerd in de Kempen. Deze archeoregio strekt zich uit over het noordelijk deel van de provincies Antwerpen en Limburg. Binnen deze regio kan een onderscheid gemaakt worden tussen de dekzandruggen, het zandleemgebied tussen de rivieren (de Schelde in het westen, de Schijn, Grote en Kleine Nete in het noorden en de Rupel en Demer in het zuiden) en de valleien van deze grote rivieren en hun talrijke kleine bijrivieren die gevormd zijn door een opeenvolging van alluviale afzettingen.

De bewaringstoestand en leesbaarheid van het archeologisch bestand wordt beïnvloed door deze specifieke bodems. Zo zullen de zure zandgronden het aanwezige organisch materiaal zeer snel afbreken. De extra bemesting op deze, van nature onvruchtbare, bodems versnelt het chemische proces van uitloging zodat de sporen van de oudste periodes bijna altijd onleesbaar zullen zijn.

Een typisch fenomeen van de Kempen is het voorkomen van plaggenbodems. Deze dikke afdekkende pakketten hebben er voor gezorgd dat het archeologisch erfgoed in de meeste gevallen goed bewaard is gebleven¹.

¹ www.onderzoeksbalans.be

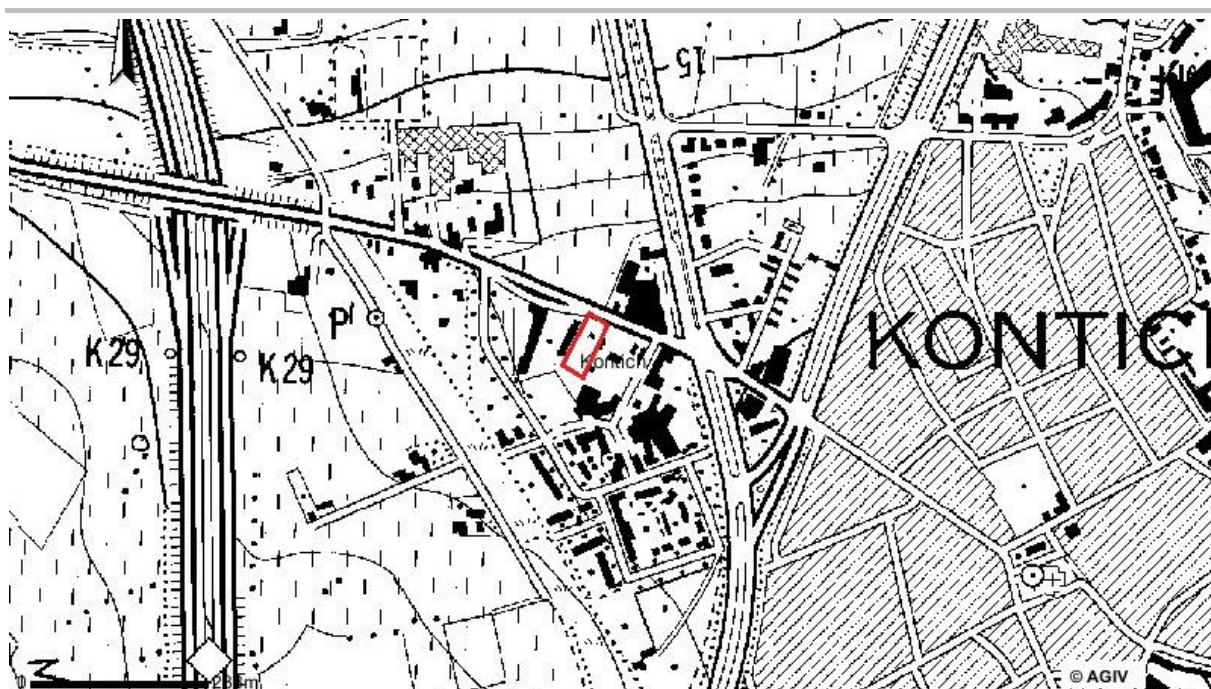

Fig. 1.1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied².

Fig. 1.2: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied³.

Lambertcoördinaat 1 (9010)	X: 154734,834 Y: 203047,241 Z: 20,159
Lambertcoördinaat 2 (9020)	X: 154740,240 Y: 203049,317 Z: 20,130
Lambertcoördinaat 3 (9030)	X: 154757,079 Y: 203074,283 Z: 20,209
Lambertcoördinaat 4 (9040)	X: 154750,361 Y: 203080,358 Z: 20,143

² www.agiv.be

³ www.minfin.fgov.be

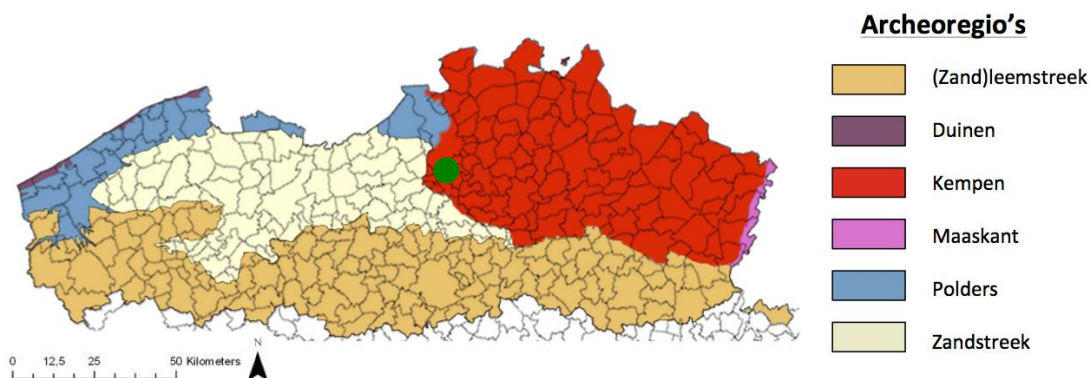

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's⁴.

1.3 Fysiografie

1.3.1 Lokale topografie en hydrografie

Het onderzoeksgebied is gelegen op een hoogte van 18 m TAW⁵. Het reliëf helt licht af naar het zuiden (< 1 %). De afwatering gebeurt westwaarts door de noordelijk gelegen Edegemse beek. Deze behoort tot het beneden-Scheldebekken⁶.

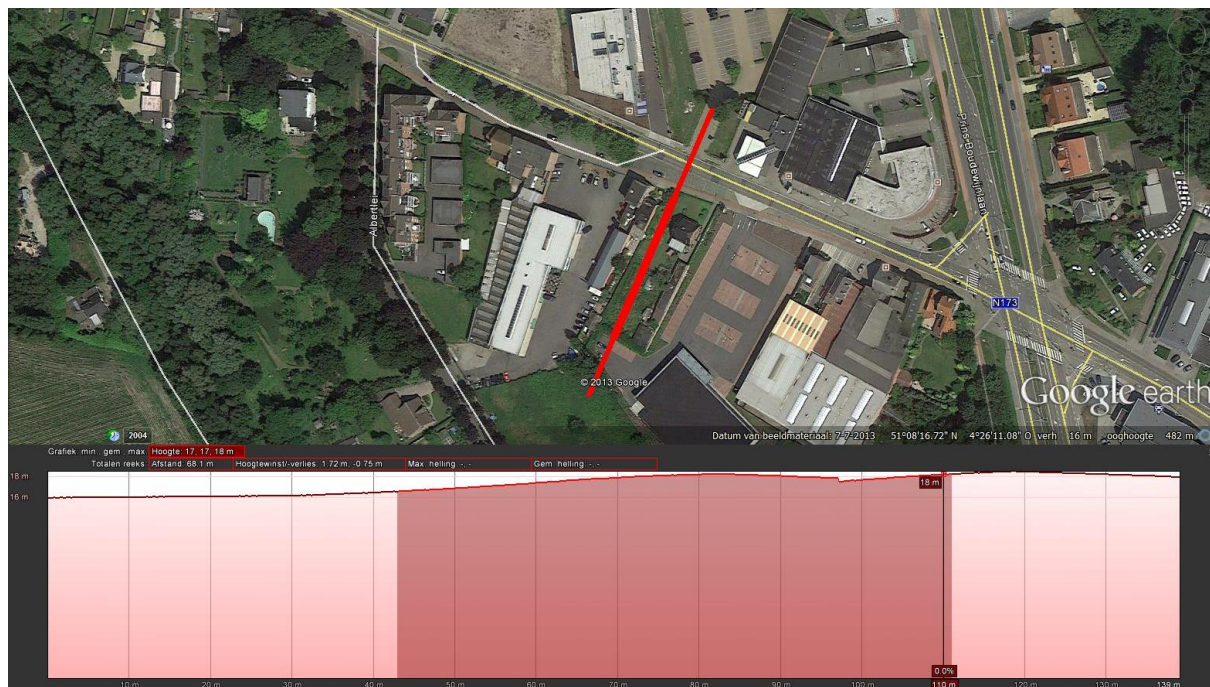

Fig. 1.4: Lengteprofiel van het oppervlak en de helling in het projectgebied⁷.

⁴ <https://onderzoeksbilans.onroerendergoed.be/onderzoeksbilans/archeologie>

⁵ Volgens het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen, <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/dhm/>

⁶ Volgens de Vlaamse Hydrografische Atlas, <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha/>

⁷ Projectie via Google Earth.

1.3.2 Geologische opbouw

Het gebied is opgebouwd uit Mioceen, waarvan de grove, mariene glauconietzanden van Edegem en de zwarte van Antwerpen, het Antwerpiaan samenstellen. Ze worden ook de kleiige zanden van Edegem (Bolderiaan) genoemd.

Het tertiaire substraat is grotendeels bedekt met zandleem en licht zandleem, daterend uit het Pleistoceen (Würm III). Lemig zand komt voor in het zuiden en bestaat uit oud dekzand, een equivalent van het niveo-eolisch Würmmateriaal (Volglaciaal) of uit een jongere dekzandformatie van het Laatglaciaal (Jong dekzand I of II).

In de valleien werd tijdens het Holoceen alluvium afgezet dat overwegend uit lemige of kleiige sedimenten bestaat.

1.3.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen

Het projectgebied ligt op de licht - zandleemgronden (P). (fig. 1.5).

Pccz zijn matig droge licht-zandleemgronden met verbrokkelde textuur B horizont. Als variant worden ze grover in de diepte (z).

In profiel zijn het zwak hydromorfe, sterk gedegradeerde grijsbruine podzolachtige bodems, met kenmerken van humus-ijzer B vorming aan de top. De bovenlaag (meestal Ap horizont) is bruingrijs. De E horizont, met de podzol B horizont indien deze nog zichtbaar is onder de Ap, bestaat meestal uit afgeloogde korrels. De Bt is sterk gevlekt en heterogeen. Tussen 60 en 90 cm diepte komen okerkleurige roestvlekken voor die het geheel een heterogeen uitzicht geven. De Cg horizont is sterk roestig. Dikwijls is deze horizont zandiger (C-IIC) of rust de Bt (of BC) horizont rechtstreeks op een zandsubstraat (IIC horizont). Hoewel lange tijd verzadigd met water is er in de zomer het probleem van droogte, vooral wanneer een zandsubstraat aanwezig is⁸.

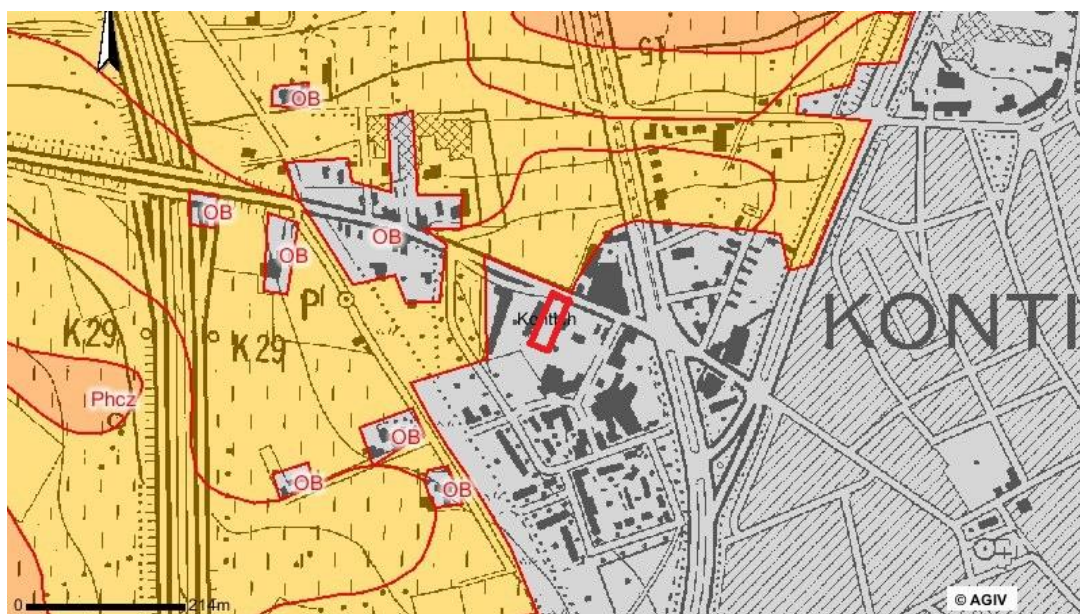

Fig. 1.5: Overzicht van het bodemlandschap met aanduiding van het onderzoeksgebied⁹.

⁸ Bodemkaart van België, Verklarende tekst bij het kaartblad Kontich 43 E, p. 37-38.

⁹ www.agiv.be

De bodems worden ook wel gedegradeerde grijsbruine podzolachtige bodems genoemd. De textuur B horizont is namelijk aangetast en afgebroken onder invloed van humuszuren. In de top van het uitgeloogde materiaal ontstaat een weinig duidelijke humus en/of ijzer B horizont of een micropodzol. Deze degradatie gebeurt bij voorkeur in zandleemgronden met hoog zandgehalte. In principe komen de volgende horizonten voor:

- O : ruwe - humushorizont, voortkomend van de strooisellaag,
- A₁ : humushoudende bovengrond, ca. 10 cm dik,
- E¹⁰ : aan klei verarmde, geelbruine horizont, ca. 30 cm dik,
- B_{2t} : met klei aangerijkte, bruinachtige horizont, gekenmerkt door continue dikke banden met grijsachtige vlekken in zware materialen (licht zandleem en zandleem) of door geïsoleerde brokstukken in lichte materialen (lemig zand en zand),
- C : ontkalkt moedermateriaal.

In vele gevallen ontbreken O, A₁ en B₃; C₁ en C₂ komen zelden of niet voor. De horizonten opeenvolging is dus meestal als volgt:

- Ap : bouwvoor, verwerkt O+A₁+E (geheel of gedeeltelijk), gemiddeld 30 cm dik,
- B-IIIB : overgangshorizont met sporen van solifluctie, vermengd met materiaal van het substraat,
- IIC : substraat; overwegend Tertiair, dat meestal autochtoon is.

Deze bodems komen voor op (licht)zandleem en lemig zand. In het eerste geval vertonen ze een continue B_{2t} horizont. De licht-zandleemgronden vertonen in de B_{2t} horizont grijsachtige en okerkleurige vlekken die het gevolg zijn van de afbraak van de kleimineralen (degradatie). Deze worden beschreven als gronden met sterk gevlekte textuur B horizont¹¹.

1.4 Archeologische voorkennis

Het onderzochte terrein is gelegen ten westen van het centrum van de gemeente Kontich en ten zuiden van de Groeningenlei.

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig. 1.6) zijn in de directe omgeving van het projectgebied 5 vindplaatsen gekend.

Op ongeveer 250 m ten westen van het projectgebied ligt CAI 105211, een vondstmelding uit 1905 waar een zone met bewoningssporen uit de Romeinse periode gevonden werd tijdens de aanleg van het oude spoorwegtracé van Antwerpen naar Mechelen. Ongeveer 500 m verder naar het westen liggen CAI 105239 en CAI 105241. Het gaat respectievelijk om een 17de-eeuws versterkt hoevecomplex, de “Baddenbroeks Hoeven” en de “Kapittelhoeven”, een site met walgracht waarvan de eerste gebouwen dateren van voor 1347. Tijdens de 15de eeuw werd een tweede hoeve omwald. Ten noordoosten van het projectgebied ligt vindplaats CAI 105221, waar in 1992 tijdens een veldprospectie vondstmateriaal uit de volle middeleeuwen werd gevonden.

Tot slot zijn er nog CAI 157007 en CAI 160486, die gelegen zijn ten noorden van de Groeningenlei, tegenover het onderzochte terrein. Het zijn respectievelijk een vooronderzoek door middel van proefsleuven en de daaropvolgende opgraving. Hier werden sporen uit de midden-ijzertijd en de Romeinse periode gevonden waaronder enkele greppels, mogelijk erfafsluitingen, 2 waterputten en heel wat paalkuilen. Er werden echter geen plattegronden herkend.

¹⁰ A₂ in het oudere beschrijvingssysteem.

¹¹ Bodemkaart van België, Verklarende tekst bij het kaartblad Kontich 43 E, p. 21-22.

Op de Ferrariskaart (1771-1778) (fig. 1.7) is het gebied ingekleurd als akker- en weiland. CAI 105239, de Baddenbroekse Hoeven, en CAI 105241, de Kapittelhoeven, staan eveneens aangeduid. Hetzelfde beeld is op de Poppkaart (fig. 1.8) te zien.

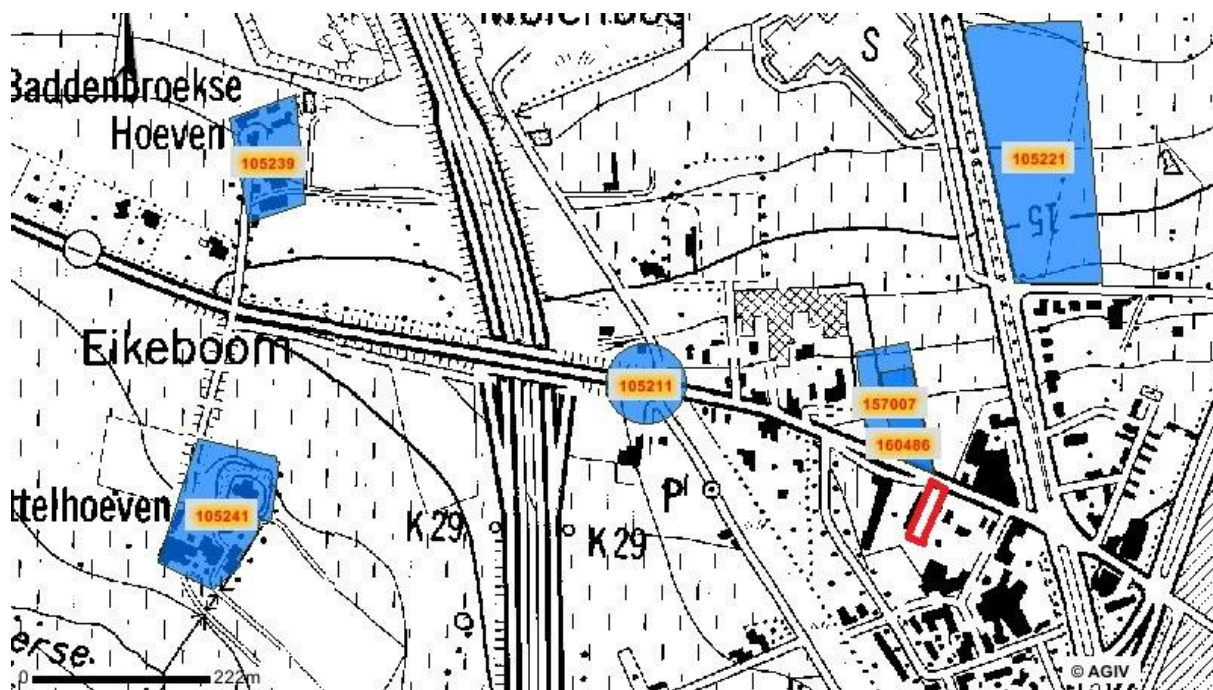

Fig. 1.6: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied¹².

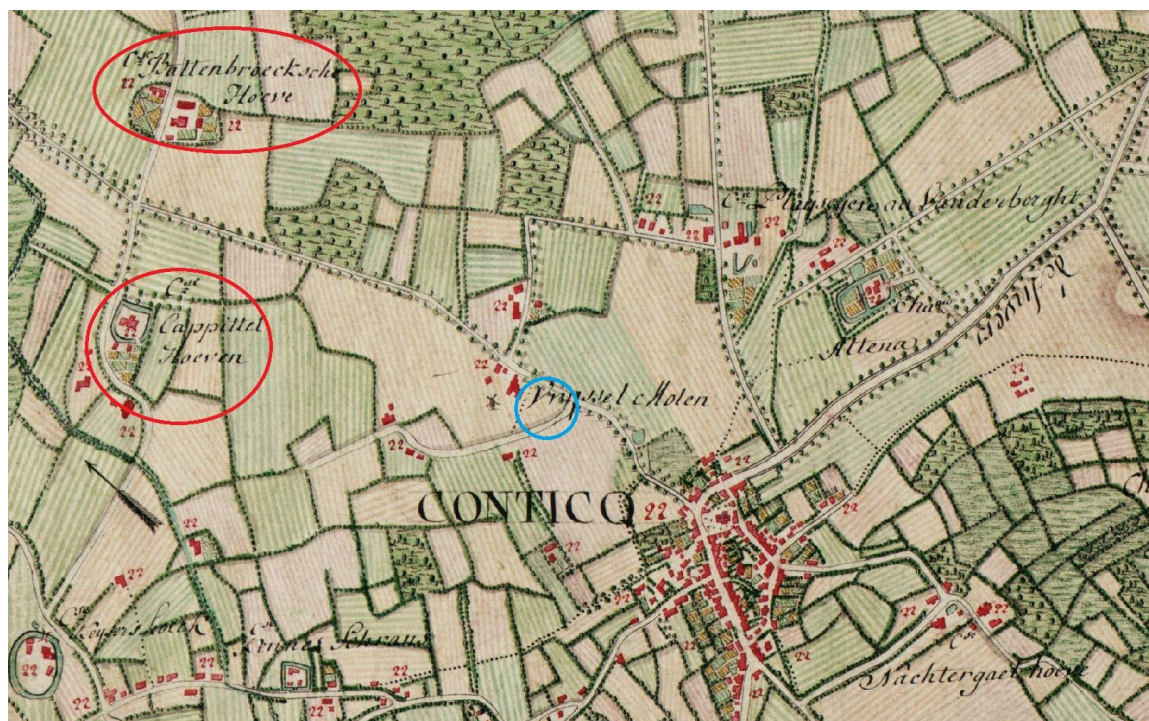

Fig. 1.7: Uittreksel uit de Ferrariskaart met situering van het projectgebied in het blauw en de Baddenbroekse Hoeven en de Kapittelhoeven in het rood¹³.

¹² www.agiv.be

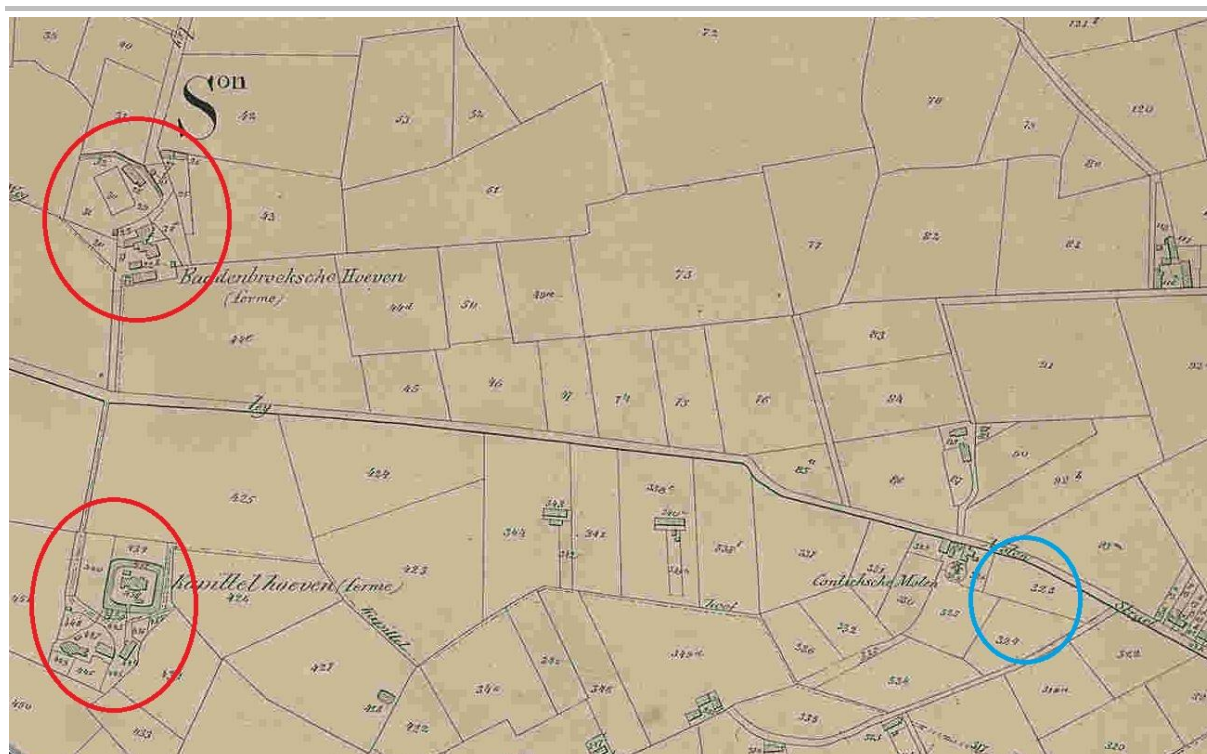

Fig. 1.8: Uittreksel uit Poppkaart met aanduiding van het projectgebied in het blauw en de Baddenbroekse Hoeven en de Kapittelhoeven in het rood¹⁴.

1.5 Onderzoeksoopdracht

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Is de site duidelijke afgebakend op het terrein, loopt ze nog voort op de aanpalende gronden?
- Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw? Is er een microreliëf?
- Welke versturende factoren, zoals erosie, verspoeling en bodemvorming hebben een rol gespeeld bij de afwezigheid of onzichtbaarheid van grondsporen en in bewaringstoestand van archeologische sporen en resten?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Op welke punten zijn de gehanteerde methoden en technieken (in-)effectief gebleken om de onderzoeksvragen te beantwoorden?
- Kan er geopteerd worden voor behoud *in situ*, zo ja dienen de plannen hiervoor aangepast?

¹³ www.kbr.be

¹⁴ www.kbr.be

Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie

Conform de opgelegde voorschriften werden 2 sleuven aangelegd met een graafmachine op rupsbanden met een platte graafbak. Vermits de ruimte eerder beperkt was, werd, in samenspraak met het agentschap, besloten te werken met een kleinere kraan van 5 ton (fig. 2.1). De sleuven werden op 2 plaatsen verbreed met de lengte van 1 graafbak om meer duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezige sporen. Verspreid over het terrein werden 3 profielputten gegraven. Doordat het huis en de bijgebouwen nog aanwezig waren, was de oppervlakte die kon onderzocht worden beperkt. Ook de voortuin van het perceel was niet toegankelijk met een graafmachine. Hierdoor kon maar 6,2% van het projectgebied onderzocht worden.

Fig. 2.1: Aanleg van het vlak.

De aanwezige sporen werden opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven. In totaal werden 7 sporen geregistreerd waarvan 5 gecoupeerd werden om de diepte, aard en de bewaringstoestand te achterhalen. De tweede helft van de sporen werd in situ gelaten zodat bij een vervolgonderzoek deze sporen terug mee geregistreerd kunnen worden. Van de gecoupeerde sporen werden, indien antropogeen, digitale coupetekeningen gemaakt.

De vondsten werden per spoor en eventueel per laag ingezameld. Alle sleuven en sporen werden digitaal topografisch ingemeten, evenals het maaiveld en de locatie van de profielen.

Hoofdstuk 3 Resultaten van het sporenbestand

3.1 Stratigrafie en profielen

De opbouw van de bodem is te capteren in 1 referentieprofiel (fig. 3.1).

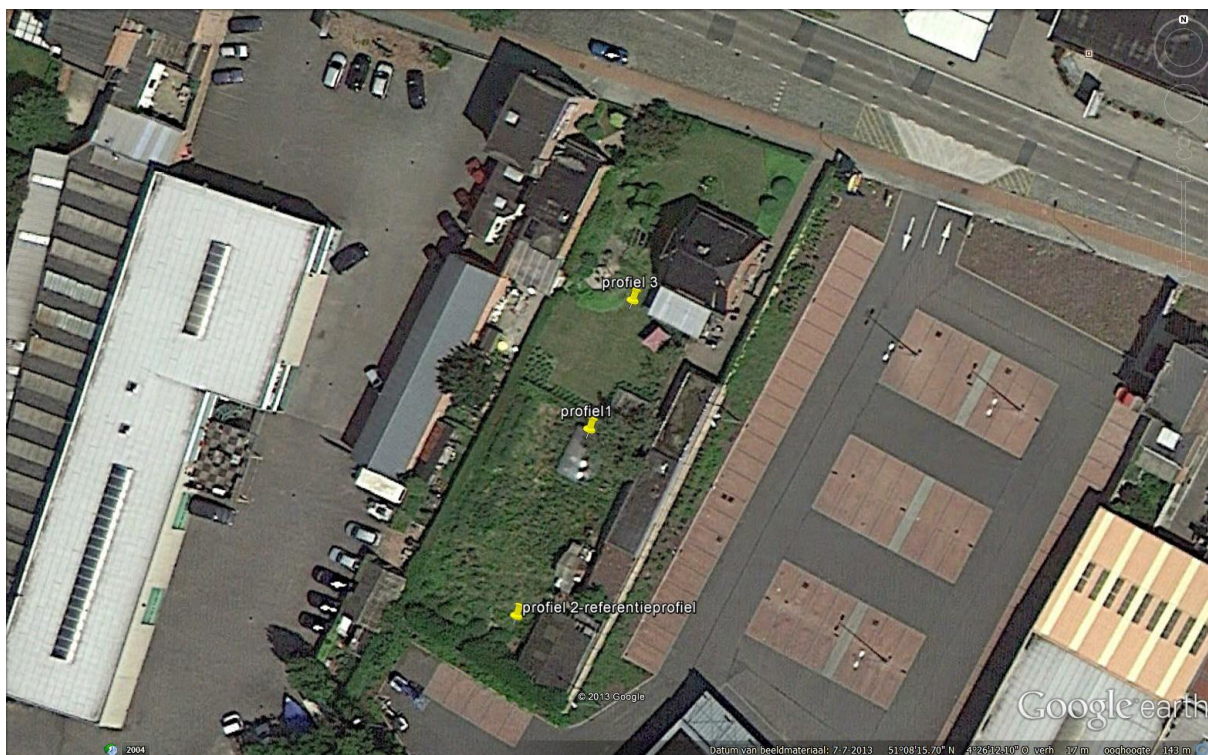
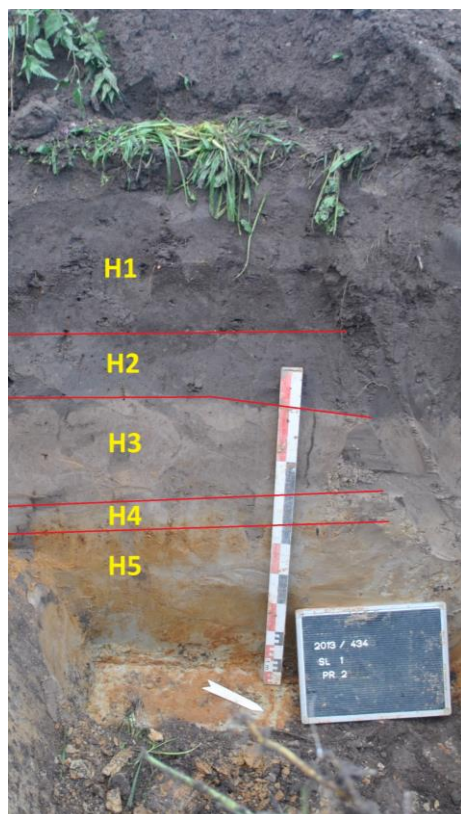

Fig. 3.1: De ligging van het referentieprofiel¹⁵.

Gelet dat het terrein als tuin en gedeeltelijk als moestuin werd gebruikt, kan het referentieprofiel (fig. 3.2) zeer goed vergelijken worden met het referentieprofiel dat beschreven werd op de opgraving aan de overkant van de straat (CAI 160486). De bovenste twee horizonten werden op de opgraving niet geregistreerd. Deze kunnen toegeschreven worden aan het gebruik van het perceel als tuin en moestuin. Vanaf horizont 3 is het beeld volledig hetzelfde. Ap3 heeft, anders dan gewoonlijk, geen scherpe ondergrens. Ze is tot 30 cm dik. In totaal is de teelaarde (H1, H2 en H3) ongeveer 93 cm dik, een atypisch beeld wanneer er kan gesteld worden dat het terrein niet gekarteerd staat als een plaggenbodem. In de meest noordelijk profielput werden maar 2 Ap horizonten waargenomen. H1 is te vergelijken met H1 van het referentieprofiel en H2 komt overeen met H3 van het referentieprofiel. De totale dikte hier is ongeveer 65 cm.

Onder H3 bevindt zich een redelijk dun bandje met een lichtgrijze tot witte kleur. Mogelijk is dit een restant van de uitlogingshorizont (E-horizont). In profiel 1 en 3 kon dit niet meer worden herkend, wat er op wijst dat de E-horizont over bijna 80% van het terrein mee opgenomen werd in de teelaarde. Hieronder bevindt zich de sterk gevlekte en verbrokkelde Bt horizont (H5).

¹⁵ www.maps.google.be

H1: Ap1, Donkerbruingrijze kleur
redelijk zachte, losse structuur.

H2: Ap2, Donkergrijze kleur, redelijke
zachte, vaste structuur

H3: Ap3, Lichtgrijzelichtbruine kleur,
zachte, vaste structuur

H4: Restant van de E-horizont?

H5: Bt Horizont, Oranje met gele en
lichtgrijze vlekken.

Fig. 3.2: Het referentieprofiel.

3.2 Overzichtsplattegronden

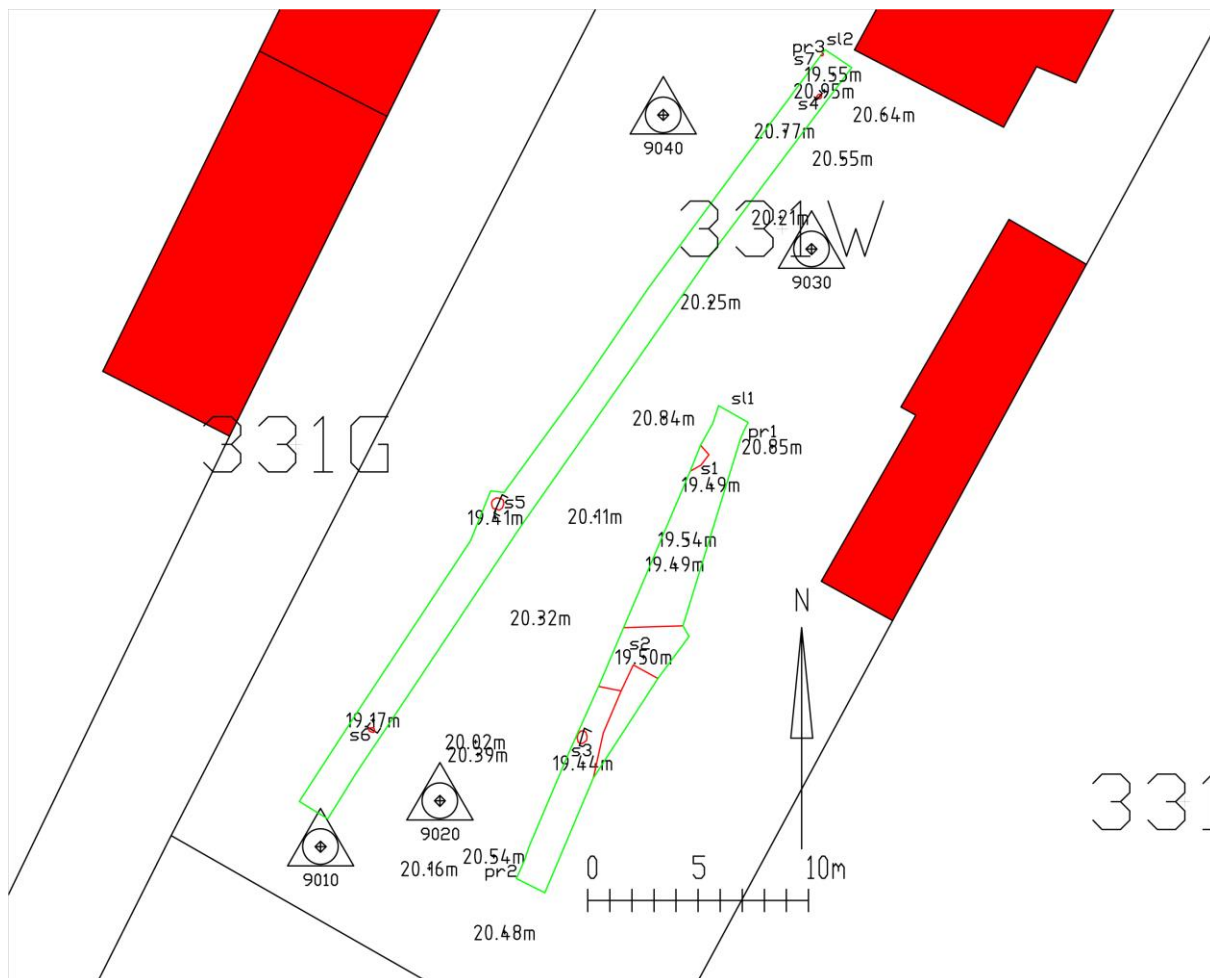

Fig. 3.3: Allesporenkaart.

3.3 Bespreking van de sporen

In totaal werden 7 sporen opgetekend, waarvan in totaal 4 paalkuilen (S4, tot en met 7), 1 kleinere kuil (S1) en 1 grote kuil S2. Op basis van de afmetingen zou het kunnen dat het hier een waterput betreft. Spoor S3 bleek natuurlijk te zijn.

Spoor S1 werd tegen de rand van de sleufwand aangetroffen. Gezien het feit dat deze in het profiel doorheen de onderste Ap horizont gegraven werd (fig. 3.4) is deze kuil toch eerder recenter van aard. Er werden geen vondsten in dit spoor gedaan.

Fig. 3.4: De vlakfoto van S1.

De overige sporen hebben allemaal een lichtgrijze tot grijze vulling. Sporen S4 tot en met S7 (paalkuilen) werden gecoupeerd. Paalkuil S4 werd in het meest noordelijke deel van sleuf 2, net naast profielput 3 aangetroffen. In het vlak was het een ovale, lichtgrijze vlek van 43 op 32 cm groot. In profiel (fig. 3.5) was deze paalkuil nog 21 cm diep bewaard met een komvormige bodem.

Fig. 3.5: De coupe van paalkuil S4.

Net ten noordwesten van dit spoor werd in het profiel van profielput 3 spoor S7 geregistreerd. Deze was nog 18 cm diep bewaard en is wat de vulling betreft helemaal hetzelfde als paalkuil S4.

Verder naar het zuiden in dezelfde sleuf werd spoor S5 (fig. 3.6) geregistreerd, een min of meer ronde paalkuil met een lichtgrijze kleur en spikkels houtskool. In het vlak werd een klein stukje handgevormd aardewerk aangetroffen. In profiel tekende het spoor zich eerder rechthoekig af. Er konden 3 verschillende lagen onderscheiden worden. Laag 1 is lichtgrijs met houtskoolspikkels. Laag 2 is lichtgrijs met donkergrijze tot zwarte vlekken houtskool erin. Laag 3 heeft een lichtgrijze kleur met gele vlekken.

Fig. 3.6: De coupe van paalkuil S5.

Tot slot is er nog paalkuil S6. Deze paalkuil was in het vlak te zien als een lichtgrijze tot gele, ovaalvormige vlek met een grijze tot donkergrijze kern. In profiel (fig. 3.7) bleek de kern min of meer rechthoekig terwijl de paalkuil zelf eerder komvormig was.

Fig. 3.7: De coupe van paalkuil S6.

Gezien deze sporen te ver van elkaar verwijderd zijn, kan verondersteld worden dat er meerdere structuren aanwezig zijn op het terrein.

De aanwezige sporen zijn zeer gelijkaardig aan de sporen die werden aangetroffen op de opgraving aan de overzijde van de groeningenlei. Figuur 3.8 toont een van de paalkuilen met kern uit deze opgraving die zeer gelijkend is met paalkuil S6 die in proefsleuf 2 werd geregistreerd¹⁶.

Fig. 3.8: Paalkuil S69 uit de opgraving aan de overzijde van de Groeningenlei, CAI 160486.

3.4 Bespreking van de vondsten

In totaal werden 4 individuele vondsten aangetroffen in paalkuil S5. Deze behoren tot 3 verschillende objecten. Dit brengt het aantal MAE (Minimum Aantal Eenheden) op 3. Dit zijn de enige vondsten die werden aangetroffen.

Het betreft telkens scherven in handgevormd aardewerk. Vondst 2013-434-S5-CE-1 (fig. 4.1) zijn scherven die afkomstig zijn van één object, waarbij de wand glad werd afgewerkt. Een verdikking geeft een aanduiding van de overgang naar de bodem. Het kan verondersteld worden dat het om een open kommetje of schaal gaat. De rand is echter niet aanwezig.

¹⁶ Smeets & Steenhoudt 2012.

Fig. 3.9: Handgevormd aardewerk uit paalkuil S5.

De resterend scherven (2013-434-S5-CE-2) zijn eerder fragmentair en hebben een ruwwandige afwerking.

Aan de hand van het aanwezige vondstenmateriaal zijn geen sluitende conclusies te trekken. De datering op basis van het aardewerk moet eerder ruim gezien worden vanaf vroege bronstijd tot vroeg Romeins.

Als de resultaten van de opgraving aan de overzijde van de straat (CAI 160486) mee bekeken worden, kan verondersteld worden dat de site (midden-ijzertijd en Romeins) op het nu onderzochte perceel doorloopt. Het feit dat het aangetroffen aardewerk waarschijnlijk een open vorm in handgevormd aardewerk is en dat het eerder fijn afgewerkt is, doet een datering van de sporen in de midden-ijzertijd vermoeden.

Hoofdstuk 4 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten.

Zijn er sporen aanwezig?

Ja.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Op één spoor na, zijn alle sporen antropogeen.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

Door de aanwezigheid van een zeer dikke laag teelaarde (60 to 80 cm) zijn de sporen zeer goed bewaard.

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Gezien de sterke verspreiding van de paalkuilen moeten er meerdere structuren aanwezig zijn. Deze werden nog niet als dusdanig herkend.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Op basis van de vulling van de sporen wordt aangenomen dat de sporen alle in de midden-ijzertijd te dateren zijn.

Is de site duidelijke afgebakend op het terrein, loopt ze nog voort op de aanpalende gronden?

Gezien de spreiding van de sporen en de beperkte oppervlakte samen met de aanwezigheid van een site aan de overkant van de weg met gelijkaardige sporen en vondsten kan verondersteld worden dat de grens van de site nog niet gekend is.

Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw?

Zie pagina 6-7 en pagina 14-15.

Is er een microreliëf?

Gezien de beperkte oppervlakte kan hierover moeilijk een uitspraak gedaan worden. Wel kan vermeld worden dat het terrein naar het zuiden afloopt met een helling van 1% of minder.

Welke versturende factoren, zoals erosie, verspoeling en bodemvorming hebben een rol gespeeld bij de afwezigheid of onzichtbaarheid van grondsporen en in bewaringstoestand van archeologische sporen en resten?

Zie vraag ivm bewaringstoestand.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Gezien de opgraving aan de overkant van de Groeningenlei waarschijnlijk behoort tot dezelfde site moet hier zeker een vergelijking/connectie mee gemaakt worden.

Op welke punten zijn de gehanteerde methoden en technieken (in-)effectief gebleken om de onderzoeksvragen te beantwoorden?

Niet van toepassing.

Kan er geopteerd worden voor behoud in situ, zo ja dienen de plannen hiervoor aangepast?

Nee.

Gezien de aanwezigheid van enkele paalkuilen, een grotere kuil en het aangetroffen aardewerk die op basis van vergelijking met de opgraving aan de overkant van de Groeningenlei in de midden-ijzertijd te dateren zijn, wordt geadviseerd om het volledige perceel verder te onderzoeken door middel van een vlakdekkende opgraving. De zone waarin de kelder van het woonhuis aanwezig is, kan vrijgegeven worden. Omdat het archeologisch vlak minimaal op 60 cm diepte werd aangetroffen, zijn alle andere bijgebouwen en delen van het woonhuis waar geen kelder aanwezig is wel de moeite waard om te onderzoeken vermits de verstoring hier niet zo diep zal zijn als de diepte van het archeologisch vlak.

Bibliografie

Baeyens L., Deckers J., Crabbé F., D'Haeyer F., Deurinckx J., Reynders T. & Van Dorst H. 1964: Kaartblad Kontich 43 E.

Bodemkaart van België 1975: Verklarende tekst bij het kaartblad Kontich 43 E, I.W.O.N.L.

Bogemans F. 2005: Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen, Brussel

Smeets M. & Steenhoudt M. 2012 De archeologische opgraving van de site Kontich-Groeningenlei.

Van Ranst E. & Sys C. 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20.000), Brussel

www.agiv.be

www.kbr.be

www.maps.google.be

www.minfin.fgov.be

www.onderzoeksbalans.be

Bijlagen

Bijlage 1 Sporeninventaris

Spoor	Sleuf	Vlak	Aard	Vorm	Aflijning	Kleur	Textuur	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen (cm)	Opmerkingen
1	1	1 Kuil		Rechthoekig	ReS	gevl. LGr- m. LGr- vl.	ReZaVa Z	Fe, HK, BC		103x?	Recent
2	1	1 Greppel		Langwerpig	ReS	gevl. LGr- Gr m. LGr	ReZaVa Z	Fe, HK, BC		x276	
3	1	1 Natuurlijk		Ovaal	Var	gevl. LGr- Wt m. LGr- Br vl.	ReZaVa Z	Fe, HK		54x42	
4	2	1 Paalkuil		Ovaal	ReS	LGr-Gr	ReZaVa Z	Fe, HK		43x32	
5	2	1 Paalkuil		Cirkel	ReS	LGr	ReZaVa Z	Fe, HK		65x72	
5L1	2	1 Vulling			ReS	LGr	ReZaVa Z	Fe, HK	Ce, , , ,	65x72	
5L2	2	1 Vulling			ReD	gevl. LGr- m. DGr- Zw	ReZaVa Z	Fe, HK			
5L3	2	1 Vulling			ReS	gevl. LGr- Gl	ReZaVa Z	Fe			
6	2	1 Paalkuil		Ovaal	ReD	gevl. LGr- Gr m. LGr- Wt		Fe			
6L1	2	1 Vulling		Cirkel	Var	DGr	ReZaVa Z	Fe, HK			Kern
6L2	2	1 Vulling			Var	LGr-Br	ReZaVa Z	Fe, HK			
6L3	2	1 Vulling			ReD	LGr-Wt	ReZaVa Z	Fe, HK			
7	2	1 Paalkuil		Ovaal	Var	LGr-Gr	ReZaVa Z	Fe, HK		43x?	

Afkortingen:	Kleur:	Textuur:	Bijmenging:	Vondsten:
Aflijning:				
Re	L- Licht	Re	BC	Ce
	D- Donker		HK	Ceramik
S	Br Bruin	Za Zacht	Fe	Houtskool
D	Gl Geel	Va Vast		Ijzerconcreties
Var	Gr Grijs	Z Zand		
	Wt Wit			
	Zw Zwart			
	m. met			
	vl. vlekken			

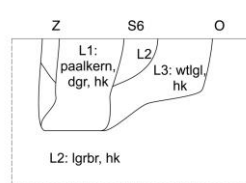
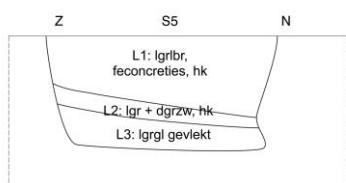
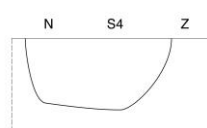
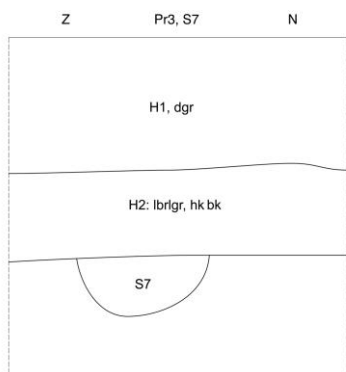
Bijlage 2 Vondsteninventaris

Inventarisnummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard	Aantal
2013-434-S5-Ce-1	5	2	1	Ceramiek	2
2013-434-S5-Ce-2	5	2	1	Ceramiek	2

Bijlage 3 Fotoinventaris

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2013-434-01		1	1	Overzicht
2013-434-02		1	1	Overzicht
2013-434-03	PR1	1	1	Profiel
2013-434-04	PR1	1	1	Profiel
2013-434-05	PR1	1	1	Profiel
2013-434-06	1	1	1	Vlak
2013-434-07	1	1	1	Vlak
2013-434-08	2	1	1	Vlak
2013-434-09	2	1	1	Vlak
2013-434-10	3	1	1	Vlak
2013-434-11	3	1	1	Vlak
2013-434-12	PR2	1	1	Profiel
2013-434-13	PR2	1	1	Profiel
2013-434-14	PR2	1	1	Profiel
2013-434-15	PR3/S7	2	1	Profiel/Coupe
2013-434-16	PR3/S7	2	1	Profiel/Coupe
2013-434-17	4	2	1	Vlak
2013-434-18	5	2	1	Vlak
2013-434-19	6	2	1	Vlak
2013-434-20		2	1	Overzicht
2013-434-21		2	1	Overzicht
2013-434-22	4	2	1	Coupe
2013-434-23	4	2	1	Coupe
2013-434-24	4	2	1	Coupe
2013-434-25	5	2	1	Coupe
2013-434-26	5	2	1	Coupe
2013-434-27	5	2	1	Coupe
2013-434-28	6	2	1	Coupe
2013-434-29	6	2	1	Coupe

Bijlage 4 Coupetekeningen

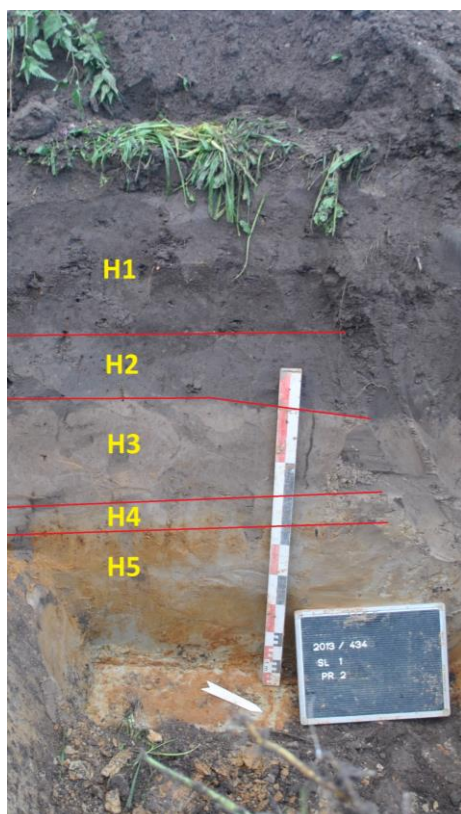
Bijlage 5 Profielbeschrijving

A. Profiel 1 (Referentieprofiel 1)

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Michiel Steenhoudt, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats:	Kontich, Groeningenlei 37
4. Hoogteligging:	TAW.18m
5. Coördinaten:	N ; O
6. Datum:	Donderdag 17/10/2013
7. Tijdstip:	9u.30
8. Landgebruik en vegetatie:	Tuin
9. Weersomstandigheden:	13°C
10. Oriëntatie:	N-Z.
11. Bodemeenheid:	Pccz volgens bodemkaart

2. Profielbeschrijving

H1: Ap1, Donkerbruingrijze kleur redelijk zachte, losse structuur.

H2: Ap2, Donkergrijze kleur, redelijke zachte, vaste structuur

H3: Ap3, Lichtgrijzelichtbruine kleur, zachte, vaste structuur

H4: Restant van de E-horizont?

H5: Bt Horizont, Oranje met gele en lichtgrijze vlekken.

Bijlage 6 Harris matrix

